

UBND THÀNH PHỐ
TRƯỜNG THCS

ĐỀ CHÍNH THỨC

(Đề gồm 02 trang)

**ĐỀ THI HỌC SINH GIỎI LỚP 9
NĂM HỌC 2024-2025**

Môn: Ngữ văn

Thời gian làm bài: 150 phút

Ngày kiểm tra:

(Không kể thời gian giao đề)

I. ĐỌC HIỂU (6.0 điểm)

Đọc ngữ liệu sau và trả lời câu hỏi:

QUẢ TRỨNG VÀNG

“Có những chuyện thường ngày lại y như cổ tích. Một lúc nào đó khi chợt nhớ lại, chính bản thân ta cũng phải ngạc nhiên về sự kỳ diệu của nó..”.

Tú Minh loay hoay ghi lại dòng nhật ký vào cuốn sổ lưu niệm cho riêng bản thân cậu. Cậu đã ở tuổi mười hai, có nghĩa là thời thơ ấu đang vùn vụt lao qua những “ga” cuối cùng. Điều này không phải không có lúc làm cậu day dứt. Nhưng chả thể làm gì được. Cậu chép miệng nuối tiếc và nhắm mắt lại, lẩm bẩm nói với chính mình:

“Thật ra tất cả bắt đầu từ những lời cầu mong tốt đẹp”.

Hôm nay Tú Minh từ trường về nhà. Lúc sắp vào cổng, cậu nhìn thấy vật gì trắng trắng trong đám lá tre khô. Cậu lại gần thì nhận ra vật trắng trắng đó là quả trứng gà. - Ô, một quả trứng gà. Cậu thầm kêu lên. Tại sao nó bị rơi vãi ở đây nhỉ. Tú Minh lượm quả trứng lên ngắm nghía. Chắc chị mái nâu nào đó trở dạ quá nhanh khi qua đây. “Thật may là mình phát hiện ra, nếu không đêm nay nó sẽ vào bụng một con rắn nào đó cũng nên”. Minh mân mê quả trứng và cảm thấy con đói cứ rõ dần. Món trứng ốp-lét cũng được lắm. Chỉ cần một chút mỡ, một chút muối tiêu. Hoặc đơn giản hơn là thả bóng vào nồi nước sôi và chỉ cần bảy phút sau là có thể ngồi khoan khoái nhấm nháp vị béo ngậy của trứng luộc. Nhưng Minh chợt nghĩ: “Mình ăn chỉ một miếng là hết, sẽ chẳng còn cơ hội nào cho mình được ngắm quả trứng đẹp đến nhường kia. Chỉ bằng đem đặt vào chiếc hũ sành để xuống cạnh bếp, biết đâu chả khỏi điều kỳ lạ xảy ra”.

Minh lấy giấy bọc chặt rồi cẩn thận đặt vào chiếc hũ, không quên chèn trấu chung quanh. Cậu bê chiếc hũ đặt cạnh bếp lò, nơi mỗi tối và mỗi sáng cậu đều giúp mẹ nhóm lửa. Quả trứng trở thành người bạn im lặng của Tú Minh. Sáng nào cậu cũng thì thầm nói một điều ước gì đó. Những điều ước của cậu đều tốt đẹp. Chẳng hạn có sáng cậu ước: “Giá như mây có thể biến thành một quả trứng vàng để tạo đem chia cho các bạn nghèo trong lớp”. Điều ước này bám riết theo cậu hơn cả và có lúc nó làm cho cậu chán nản, thất vọng vì biết chắc đó là điều không bao giờ có thật.

Một buổi sáng, giống như mọi hôm. Tú Minh xuống bếp cời lò và ao ước. Chợt cậu nghe thấy tiếng cựa rất nhỏ, rất yếu ớt, như thể tiếng vươn mình của chồi cỏ sau cơn mưa. Thoạt đầu cậu nghĩ đến con chuột gian manh nào đó xơi tái quả trứng, đánh một giấc no nê đang trở mình. Nhưng tiếng cựa chỉ thoảng qua và hoàn toàn khác với tiếng sột soạt của giấy. Cậu hồi hộp mở nắp hũ ra rồi cẩn thận gỡ từng lớp giấy. Quả trứng không hề xây sát trừ một lỗ thủng nhỏ và chính cái lỗ thủng đó khiến tim cậu nhảy lên. Điều kỳ diệu đã xảy ra: quả trứng biến thành chú gà con. Quãng trưa thì chú gà vàng rực đã hiện hình ngay trước mắt cậu, có thể vuốt ve được. Tú Minh cảm động muốn khóc khi chú gà nép mình trong bàn tay che chở của cậu. Ngày ngày cậu kiểm soát về cho gà và chả mấy chốc nó đã có thể lẻo đẹo theo cậu đi bắt châu chấu.

Qua thu sang đông rồi hết xuân sang hè, chú gà nhép đã lớn vồng lên thành nàng mái nâu óng ả. Vòng cườm ở cổ nó mới sáng làm sao. Hằng ngày nó tha thân kiểm soát quanh khu vườn và thỉnh thoảng ngơ ngẩn giống lên những tiếng gọi rất lạ.

Và điều kỳ diệu nữa đã xảy ra: con gà mái của Tú Minh đẻ quả trứng đầu tiên. Tú Minh hả hê ngắm nghía và không ngớt nghĩ đến những điều tốt đẹp. Sau khi đẻ nốt quả trứng thứ mười hai, con mái nâu đòi ấp. Tú Minh lót cho nó một chiếc ổ đẹp tuyệt trần, có lưới bảo vệ rất cẩn thận. Từ đây trở đi mọi việc xem ra suôn sẻ hơn. Đến kỳ đến hạn, cả mười hai chú gà con đều sinh nở an toàn. Lần này Tú Minh chỉ có một việc là dựng cho mẹ con mái nâu một nếp nhà xinh xắn và chắc chắn.

Nhiều lúc đứng xem đàn gà chạy nhảy, Tú Minh lại hơi giật mình nhớ đến đoạn câu nhìn thấy quả trứng lẫn trong đám tre. Chỉ cần câu thả vào nồi nước, đun lên là mọi phép lạ chấm dứt luôn. Sẽ chẳng bao giờ cậu có cái cảm giác sợ hãi run người khi nhìn thấy lũ gà, hiện thân của những điều ước. Sẽ chẳng có cả cái kết thúc mà dù cậu cam đoan không hề bịa mảy may, lũ bạn cậu vẫn ngờ ngác nhìn nhau: “Chẳng lẽ thằng Minh đã thành nhà văn”. Bởi vì một câu chuyện như thế chỉ có thể được sáng tạo bởi chính cuộc sống.

Nào, để xem mình có bịa tí nào không nhỉ? Bắt đầu từ quả trứng và những điều ước... Rồi sau đó cuộc sống đã kể tiếp câu chuyện bằng sự kỳ diệu do chính nó tạo nên, chẳng ai bịa được hay đến vậy.

Cậu hoàn toàn an tâm với những dòng nhật ký.

(Tạ Duy Anh)

Câu 1 (1.0 điểm). Truyện được kể theo ngôi thứ mấy? Đề tài của truyện là gì?

Câu 2. (1.0 điểm). Nhân vật chính trong truyện là ai? Được khắc họa qua những phương diện nào?

Câu 3. (0.5 điểm). Vì sao *Tú Minh cảm động muốn khóc khi chú gà nép mình trong bàn tay che chở của cậu?*

Câu 4. (0.5 điểm). Tác phẩm *Quả trứng vàng* của nhà văn Tạ Duy Anh có hình thức đặc biệt như thế nào?

Câu 5. (2.0 điểm). Phân tích, đánh giá nghệ thuật kể chuyện (kể việc, cách dùng từ, diễn tả cảm xúc) của tác giả trong đoạn văn bản sau.

Một buổi sáng, giống như mọi hôm. Tú Minh xuống bếp cời lò và ao ước. Chợt cậu nghe thấy tiếng cựa rất nhỏ, rất yếu ớt, như thể tiếng vượn mình của chồi cỏ sau cơn mưa. Thoạt đầu cậu nghĩ đến con chuột gian manh nào đó xơi tái quả trứng, đánh một giấc no nê đang trở mình. Nhưng tiếng cựa chỉ thoảng qua và hoàn toàn khác với tiếng sột soạt của giấy. Cậu hồi hộp mở nắp hũ ra rồi cẩn thận gỡ từng lớp giấy. Quả trứng không hề xây sát trầy một lỗ thủng nhỏ và chính cái lỗ thủng đó khiến tim cậu nhảy lên. Điều kỳ diệu đã xảy ra: quả trứng biến thành chú gà con.

Câu 6. (1.0 điểm). Bài học sâu sắc nhất mà em rút ra được cho mình sau khi đọc câu chuyện trên là gì?

II. PHẦN VIẾT (14.0 điểm)

Câu 1 (4.0 điểm)

Từ nội dung phần đọc hiểu, hãy viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của em về ước mơ của tuổi trẻ.

Câu 2 (10.0 điểm)

Nhận định về nhân vật trong tác phẩm văn học, Sê-khốp cho rằng: *Nhà văn sáng tạo nhân vật văn học để gửi gắm tư tưởng, tình cảm và quan niệm của mình về cuộc đời.*

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy phân tích nhân vật Tú Minh trong truyện ngắn *Quả trứng vàng* của nhà văn Tạ Duy Anh để làm sáng tỏ điều đó.

Hết

Họ và tên thí sinh.....SBD.....

(Giám thị coi thi không giải thích gì thêm)

ĐÁP ÁN
ĐỀ CHÍNH THỨC

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	6.0
	1	Ngôi thứ 3 Đề tài: tuổi thơ	0.5 0.5
	2	Nhân vật chính: Tú Minh Được khắc họa qua các phương diện: ngôn ngữ, hành động, suy nghĩ nội tâm...	0.5 0.5
	3	Tú Minh cảm động muốn khóc khi chú gà nấp mình trong bàn tay che chở của cậu vì cậu tạo ra sự sống ấy	0.5
	4	Tác phẩm <i>Quả trứng vàng</i> của nhà văn Tạ Duy Anh có hình thức đặc biệt: Mở đầu và kết thúc là những dòng nhật ký của nhân vật chính.	0.5
	5	- Sự việc kể theo trình tự thời gian, đặc biệt chú ý hành động, cảm xúc của nhân vật - Sự việc thực xen với ý nghĩ của nhân vật chính.	0.75 0.75
		- Dùng từ: từ ngữ giàu hình ảnh, âm thanh, cảm xúc (tiếng cựa rất nhỏ, rất yếu ớt, như thể tiếng vươn mình của chồi cỏ sau cơn mưa... tiếng cựa chỉ thoảng qua và hoàn toàn khác với tiếng sột soạt của giấy...); nghệ thuật so sánh	0.75
		- Mục đích: diễn tả phút giây diệu kì – cảm xúc hồi hộp, những cử chỉ nhẹ nhàng, nâng niu của Tú Minh khi phát hiện quả trứng nở và chú gà con ra đời.	0.5
	6	HS có thể rút ra một trong các bài học sau - Tuổi thơ ấu sẽ trôi qua nhanh, hãy mơ ước và sống hồn nhiên. - Chăm chút, nâng niu những ước mơ đẹp thì điều kỳ diệu sẽ đến. - Hãy làm việc và ước mơ để có những kỷ niệm đẹp của tuổi thơ.	1.0
II		PHẦN VIẾT	14.0
	1	Từ nội dung phần đọc hiểu, hãy viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của em về <i>ước mơ của tuổi trẻ</i> .	4.0
		a. Đảm bảo hình thức, dung lượng đoạn văn nghị luận	0.25
		b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận: ước mơ của tuổi trẻ	0.25
		c. Triển khai nội dung nghị luận. Thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau. Có thể theo những gợi ý sau: * <i>Nêu vấn đề nghị luận</i> : Ước mơ của tuổi trẻ	0.5
		* <i>Giải thích</i>	0.5

Lưu ý chung:

		- Ước mơ: là những khao khát, ý muốn của con người muốn đạt được một điều gì đó, được làm nghề gì đó hoặc trở thành người như nào đó.	
		* Bàn luận về ý nghĩa của ước mơ - Định hướng giúp các bạn trẻ xác định được mục tiêu, xây dựng kế hoạch cho tương lai của cuộc đời mình. - Tạo động lực thúc đẩy các bạn trẻ quyết tâm học tập làm việc phát triển bản thân và cống hiến cho cộng đồng. - Tạo nên sức mạnh giúp các bạn trẻ vượt qua khó khăn thử thách trong cuộc sống. - Làm cho cuộc sống tươi đẹp, nhiều màu sắc hơn. <i>(Thí sinh có dẫn chứng minh họa phù hợp với lập luận)</i>	1.0
		* Mở rộng, phản biện: Phê phán những lối sống thụ động, và tiêu cực: những người không có ước mơ; những người có ước mơ nhưng ước mơ tầm thường, ích kỷ, hẹp hòi, viển vông, hão huyền phi thực tế ...	0.5
		* Bài học cho bản thân: Nhận thức đúng vấn đề về vai trò của ước mơ; dám ước mơ, khát vọng và dũng cảm, quyết tâm hành động để theo đuổi ước mơ của mình.	0.5
		d. Chính tả: Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp, ngữ nghĩa tiếng Việt.	0,25
		e. Sáng tạo: Cách diễn đạt độc đáo, có suy nghĩ riêng về vấn đề nghị luận.	0,25
	2	Nhận định về nhân vật trong tác phẩm văn học, Sê-khốp cho rằng: <i>Nhà văn sáng tạo nhân vật văn học để gửi gắm tư tưởng, tình cảm và quan niệm của mình về cuộc đời.</i> Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy phân tích nhân vật Tú Minh trong truyện ngắn <i>Quả trứng vàng</i> của nhà văn Tạ Duy Anh để làm sáng tỏ điều đó.	10.0
		a. Đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận: có đủ mở bài, thân bài, kết bài. <i>Mở bài</i> giới thiệu vấn đề ; <i>Thân bài</i> triển khai được các luận điểm; <i>Kết bài</i> khái quát được vấn đề.	0,25
		b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: - Giải thích bàn luận ý kiến của Sê-khốp: <i>Nhà văn sáng tạo nhân vật văn học để gửi gắm tư tưởng, tình cảm và quan niệm của mình về cuộc đời.</i> - Phân tích nhân vật Tú Minh trong truyện ngắn <i>Quả trứng vàng</i> của nhà văn Tạ Duy Anh để làm sáng tỏ điều đó.	0,25
		c. Triển khai vấn đề nghị luận - Thí sinh có thể triển khai bài viết theo nhiều cách khác nhau, vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp chặt chẽ giữa lý lẽ và dẫn chứng chắc. Sau đây là một vài gợi ý:	
		* Giới thiệu vấn đề nghị luận: dẫn dắt, giới thiệu vấn đề nghị luận, trích dẫn ý kiến nêu ở đề bài.	0.5
		* Giải thích ý kiến: - Nhân vật văn học: là con người được nhà văn miêu tả trong tác phẩm bằng phương tiện ngôn ngữ.	1.0

		- Nhà văn sáng tạo nhân vật văn học để gửi gắm tư tưởng, tình cảm và quan niệm của mình về cuộc đời. + Tư tưởng: nhận thức, sự lý giải và thái độ của nhà văn đối với đối tượng, với những vấn đề nhân sinh đặt ra trong tác phẩm. + Tình cảm (tình cảm thẩm mỹ): những rung động, những xúc cảm thẩm mỹ đối với thực tại bộc lộ thể giới tinh thần cũng như cá tính và kinh nghiệm xã hội của nhà văn. + Quan niệm (quan niệm nghệ thuật) về cuộc đời: nguyên tắc tìm hiểu, cắt nghĩa thế giới và con người thể hiện ở điểm nhìn nghệ thuật, ở chủ đề sáng tác, kiểu nhân vật và mối quan hệ giữa các nhân vật, ở cách xử lý các biến cố... của nhà văn. -> Ý nghĩa, vai trò của nhân vật trong truyện là góp phần thể hiện tư tưởng, tình cảm và quan niệm của nhà văn về cuộc đời.	
		* Lí giải (cơ sở lí luận): Tại sao <i>Nhà văn sáng tạo nhân vật văn học để gửi gắm tư tưởng, tình cảm và quan niệm của mình về cuộc đời?</i> - Nhân vật văn học có chức năng khái quát những tính cách, hiện thực cuộc sống và thể hiện quan niệm của nhà văn về cuộc đời. - Do nhân vật có chức năng khái quát những tính cách, hiện thực cuộc sống và thể hiện quan niệm của nhà văn về cuộc đời cho nên trong quá trình sáng tạo nhân vật, nhà văn có quyền lựa chọn những chi tiết, yếu tố mà họ cho là cần thiết bộc lộ được quan niệm của mình về con người và cuộc sống. - Nhân vật được xem như “người phát ngôn của nhà văn” qua đó nhà văn gửi gắm thông điệp, bài học, ước mơ của mình về cuộc đời.	1.0
		* Phân tích, chứng minh: <i>Nhân vật Tú Minh trong truyện ngắn Quả trứng vàng là sáng tạo nghệ thuật của nhà văn Tạ Duy Anh</i> - Khái quát bối cảnh xuất hiện nhân vật. - Những đặc điểm nổi bật của nhân vật + Cậu bé tuổi 12, đang lứa tuổi cấp sách đến trường với rất nhiều hoài bão về cuộc sống. + Tâm hồn nhạy cảm, tinh tế, thích viết nhật ký. + Tấm lòng nhân hậu, tử tế, luôn có niềm tin vào những điều kỳ diệu trong cuộc sống. - Nhân vật Tú Minh được khắc họa qua hành động, những đoạn độc thoại nội tâm... rất chân thực <i>Qua nhân vật Tú Minh nhà văn gửi gắm tư tưởng, tình cảm và quan niệm của mình về cuộc đời</i> - Cần có tấm lòng nhân hậu, tình yêu với cuộc sống - Hãy tin vào những điều tốt đẹp vẫn đang tồn tại hàng ngày 	5.0
		* Bàn luận, mở rộng - Khẳng định tính đúng đắn và ý nghĩa của nhận định - Bài học cho người sáng tác và người tiếp nhận	1.0

		* Khẳng định vấn đề nghị luận, liên hệ nâng cao	0.5
		<i>d. Chính tả, dùng từ, đặt câu:</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ nghĩa, ngữ pháp tiếng Việt.	0,25
		<i>e. Sáng tạo:</i> Có cách diễn đạt sáng tạo, thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới mẻ về vấn đề nghị luận.	0,25
TỔNG ĐIỂM			20

Lưu ý chung:

1. Đây là hướng dẫn chấm mở, thang điểm không quy định chi tiết đối với từng ý nhỏ, chỉ nêu mức điểm của phần nội dung lớn nhất thiết phải có.

2. Chỉ cho điểm tối đa theo thang điểm với những bài viết đáp ứng đầy đủ những yêu cầu đã nêu mỗi câu, đồng thời phải được triển khai chặt chẽ, diễn đạt lưu loát, có cảm xúc.

3. Khuyến khích những bài viết có sáng tạo. Chấp nhận bài viết không giống đáp án, có những ý ngoài đáp án nhưng phải có căn cứ xác đáng và lí lẽ thuyết phục.

4. Không cho điểm cao đối với những bài chỉ nêu chung chung, sáo rỗng.

5. Cấn trừ điểm đối với những lỗi về hành văn, ngữ pháp và chính tả.

_____ Hết _____